

จดหมายข่าวอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง

Vnam Rung Newsletter

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๐

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอโน้มเกล้าโน้มกระหม่อม
รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้

ทักทาย

ก่อนอื่นขอกล่าวคำว่า “สวัสดีปีใหม่ ๒๕๖๐ ครับ” สำหรับท่านผู้อ่านทุกท่าน
 จดหมายข่าวอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งฉบับนี้ นับเป็นฉบับแรกหรือฉบับ
 ปฐมฤกษ์ ที่อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่
 ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งและปราสาทเมือง
 ต้า รวมไปถึงปราสาทแห่งอื่นๆ ที่อยู่ภายในการกำกับดูแลของอุทยาน
 ประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ให้ผู้สนใจได้รับทราบ โดยใช้ถ้อยความง่ายๆ สามารถเข้าถึง
 ได้ทุกเพศวัย และเราจะพบกันในทุก ๓ เดือน ซึ่งคณะผู้จัดทำจะพยายามนำเสนอ
 เนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์แก่ทุกท่าน โปรดติดตามเป็นกำลังใจกันด้วยนะครับ

วสันต์ เทพสุริยานนท์
 หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง

จัดพิมพ์โดย อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง

ที่ปรึกษา นายจารึก วิไลแก้ว ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ ๑๒ นครราชสีมา

คณะผู้จัดทำ นายวสันต์ เทพสุริยานนท์ นายจำลอง เหลือมทองกลาง
 นางสาวกมลวรรณ นิธินันท์ นางสาวมณฑาญจน์ อินทร์ทอง
 นายเดโชชัย ลิ้มทอง นายปรัชญา ตันกาศ

ติดต่อ อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ตู้ ปณ.๓ ปท.นางรอง ตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
 จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๑๑๐ โทร. ๐-๔๔๖๖-๖๒๕๑ โทรสาร. ๐-๔๔๖๖-๖๒๕๒

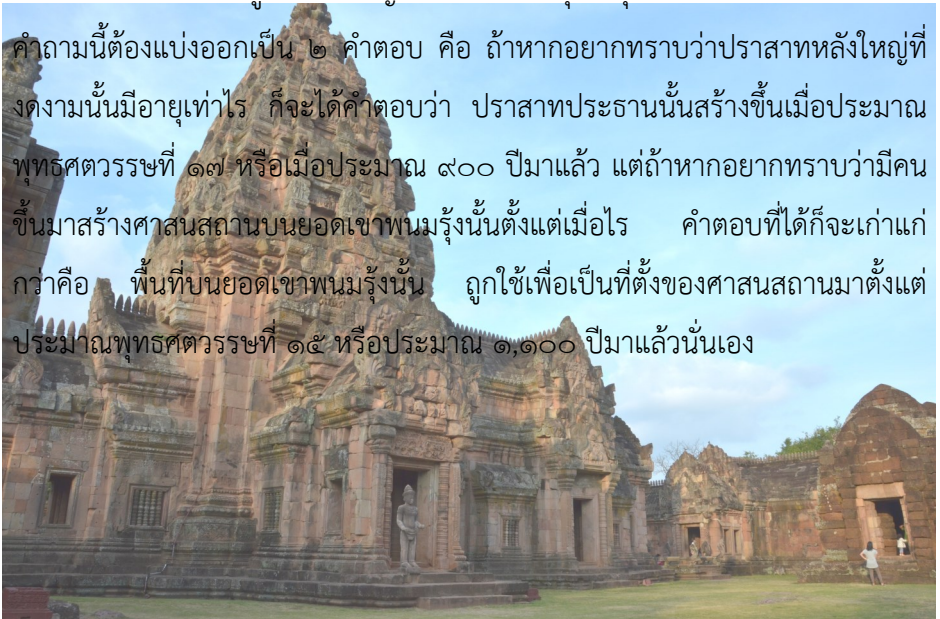
E-mail: Phnomrungoffice@yahoo.co.th Facebook Page: อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง

เล่าเรื่อง...”ปราสาทพนมรุ้ง”...

“พนมรุ้ง” เป็นชื่อปราสาทที่ตั้งอยู่บนยอดเขาในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเมื่อกล่าวถึงชื่อ “พนมรุ้ง” คนทั่วไปย่อมรู้จักกันเป็นอย่างดี แต่ถ้าหากถามว่าพนมรุ้งคืออะไร คนส่วนหนึ่งมักเข้าใจว่า พนมรุ้งคือพระราชนิเวศน์ของพระมหากษัตริย์ในสมัยโบราณ ตามภาพที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ปัจจุบันที่สมมติให้ปราสาทหินแห่งนี้เป็นพระราชนิเวศน์ของพระมหากษัตริย์ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ปราสาทพนมรุ้ง คือศาสนสถาน หรือที่เข้าใจง่ายๆ ก็คือวัด แต่เป็นวัดที่สร้างขึ้นในศาสนาฮินดูลัทธิไศวนิกาย ซึ่งนับถือพระศิวะเป็นเทพสูงสุด ดังนั้นเขาพนมรุ้งจึงเปรียบเสมือนเขาไกรลาส และปราสาทพนมรุ้งเปรียบเสมือนวิมานของพระศิวะหรือปราสาทของพระศิวะ

คำถามต่อมาที่ผู้คนส่วนใหญ่มีก็คือ พนมรุ้งอายุเท่าไร สร้างเมื่อไร ซึ่งคำถามนี้ต้องแบ่งออกเป็น ๒ คำตอบ คือ ถ้าหากอยากทราบว่าปราสาทหลังใหญ่ที่งดงามนี้มีอายุเท่าไร ก็จะได้คำตอบว่า ปราสาทประธานนั้นสร้างขึ้นเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๗ หรือเมื่อประมาณ ๙๐๐ ปีมาแล้ว แต่ถ้าหากอยากทราบว่ามีคนขึ้นมาสร้างศาสนสถานบนยอดเขาพนมรุ้งนั้นตั้งแต่เมื่อไร คำตอบที่ได้ก็จะเก๋ากว่าคือ พื้นที่บนยอดเขาพนมรุ้งนั้น ถูกใช้เพื่อเป็นที่ตั้งของศาสนสถานมาตั้งแต่ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๕ หรือประมาณ ๑,๑๐๐ ปีมาแล้วนั่นเอง

บนพื้นที่ยอดเขาพนมรุ้งนั้น นอกจากปราสาทประธานองค์ใหญ่ ที่ตั้งอย่างโดดเด่นเห็นได้ชัดแล้ว ยังมีสิ่งก่อสร้างอื่นๆ อีกหลายหลังตั้งอยู่บนยอดเขาแห่งนี้ เริ่มต้นจากทางเดินเนินบันไดต้นทาง ด้านขวามือจะพบอาคารหลังเล็กๆ ตั้งอยู่ ซึ่งในอดีตนั้นชาวบ้านเรียกอาคารหลังนี้ว่า “โรงช้างเผือก” เมื่อกรมศิลปากรเข้ามาทำการบูรณะได้สันนิษฐานว่าอาคารหลังนี้คือ พลับพลาเปลื้องเครื่อง หรืออาคารสำหรับผลัดเปลี่ยนเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์ หรือคณะผู้มาบูชาพระศิวะที่ปราสาทพนมรุ้ง สันนิษฐานว่าสร้างและซ่อมแซมในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๘

เมื่อขึ้นสู่ปราสาทเข้ามาภายในบริเวณสระเบี่ยงคด นอกจากปราสาทประธาน ยังมีอาคารเล็กๆ ตั้งอยู่อีกห้าหลัง ซึ่งนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปนั้น ไม่ค่อยทราบว่ามีอาคารเล็กๆ เหล่านี้มีความสำคัญอย่างไร โดยทางด้านทิศเหนือของปราสาทประธานมีอาคารอิฐสองหลัง ซึ่งเป็นสิ่งปลูกสร้างที่เก่าที่สุดบนเขาพนมรุ้ง คือสร้างเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๕ ต่อมาในช่วงประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๖ ก็ได้มีการก่อสร้างปราสาทหลังเล็กขึ้นทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน ปัจจุบันเรียกอาคารหลังนี้ว่า ปราศน์น้อย และในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งเป็นช่วงรุ่งเรืองยุคสุดท้ายของอารยธรรมเขมรโบราณ บนเขาพนมรุ้งได้มีการสร้างอาคารขึ้นสองหลังจากศิลาแลง ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศตะวันตกเฉียงใต้ของปราสาทประธาน สันนิษฐานว่าก่อสร้างเพื่อใช้เป็นบรรณาลัย

บุรีรัมย์...บุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์นั้น นอกจากอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งแล้ว ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกหลายแห่ง วันนี้เราจะพานักอ่านทุกท่านไปเยี่ยมชมสถานที่ที่น่าสนใจอีกหนึ่งแห่งของจังหวัดบุรีรัมย์ที่อยู่ไม่ไกลจากอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง คือ วัดเขาอังคาร

วัดเขาอังคารตั้งอยู่ที่บ้านเจริญสุข อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ห่างจากเขาพนมรุ้งประมาณ ๒๐ กิโลเมตร ซึ่งวัดเขาอังคารนี้ตั้งอยู่บนภูเขาไฟที่ดับสนิทแล้ว เช่นเดียวกับเขาพนมรุ้ง และบนเขาอังคารนี้ยังพบหลักฐานการใช้งานเพื่อเป็น ศาสนสถานมาตั้งแต่สมัยทวารวดี โดยพบใบเสมาหินบะซอลต์แกะสลัก นอกจากนี้ยังพบร่องรอยของศาสนสถานในวัฒนธรรมเขมรโบราณอีกด้วย

ในปัจจุบัน วัดเขาอังคารมีสิ่งก่อสร้างที่โดดเด่นคือ โบสถ์สามยอด ซึ่งภายในโบสถ์มีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่สวยงาม มีเรื่องราวของชาดกเป็นภาษาอังกฤษ และโดยรอบของโบสถ์สามยอดนี้มีประติมากรรมภาพพระพุทธรองค์ ๑๐๙ องค์ 🌞

เรื่องเล่าจากใต้ดิน

ถ้าหากพูดถึงคำว่า “โบราณคดี” แล้วนั้น คนทั่วไปมักจะนึกถึงอินเดียน่า โจนส์ หรือหนังเรื่อง Tomb Rider ที่ตัวเอกเป็นนักโบราณคดี นอกจากนี้ในปัจจุบันละครของไทยเองก็นิยมให้ตัวเอกนั้นทำอาชีพนักโบราณคดี แต่โดยส่วนใหญ่ภาพนักโบราณคดีที่ออกสู่สายตาคนทั่วไปก็จะเป็นภาพที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง หรือเป็นภาพของคน “ชุดของเก่า” เท่านั้น ในวันนี้เราจะมาบอกเล่าเรื่องราวของนักโบราณคดีที่แท้จริง ว่าจริงๆ แล้วนักโบราณคดีเขาทำอะไรกันบ้าง

การทำงานของนักโบราณคดีนั้น หากจะบอกว่าเราเป็นสังคมศาสตร์ก็ไม่ใช่ว่าเสียทีเดียว แต่ถ้าบอกว่าเราเป็นนักวิทยาศาสตร์ก็ไม่ถูกเสียทั้งหมด จริงๆ เราเป็นสหวิทยาการ คือนำทั้งสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในงานของเรา และการเริ่มต้นของการทำงานคือ เกิดจากความสงสัย สงสัยว่าพื้นที่แต่ละแห่งมีอะไรอยู่ใต้ดิน จากนั้นก็คือการคาดคะเนหรือการตั้งสมมติฐานว่า เมื่อเราทำงานไปแล้ว สิ่งที่เราจะเจอคืออะไร เมื่อลงมือปฏิบัติงานผลลัพธ์ที่ได้อาจตรงตามสมมติฐาน หรืออาจจะไม่ตรงก็เป็นสิ่งที่ไม่ผิด เนื่องจากผลจากการปฏิบัติงานเราจะวิเคราะห์ตามหลักฐานที่เราพบนั่นเอง

ในฉบับหน้าเราจะพาทุกท่านไปดูการทำงานของนักโบราณคดีกันนะคะว่ามีขั้นตอนอะไรบ้าง

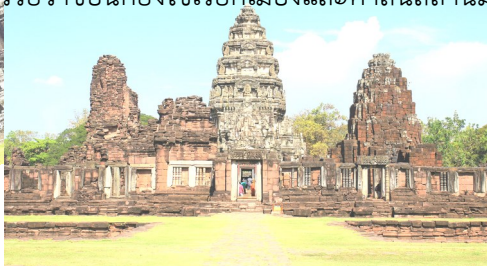
เกี่ยวกับกรมศิลป

นักอ่านทุกท่านทราบไหมคะ ว่ากรมศิลปากรนอกจากจะเป็นหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมและศิลปกรรมของชาติแล้ว เรายังเป็นหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีกหลายแห่งในประเทศไทย ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงความรู้อีกด้วยค่ะ

ในฉบับปฐมฤกษ์เล่มนี้เราจะพาทุกท่านไปเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์อีกแห่งหนึ่งที่อยู่ใกล้เคียงกับเราค่ะ คือ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

อุทยานประวัติศาสตร์พิมายตั้งอยู่ที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๒๖๕ กิโลเมตร ซึ่งจริงๆ แล้วพิมายมิได้เป็นเพียงชื่อโบราณสถานเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงพื้นที่เมืองโบราณพิมายด้วย

ปราสาทพิมาย สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๖ ถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๘ หรือประมาณ ๑,๐๐๐ ปีมาแล้ว โดยสร้างขึ้นเพื่อเป็นศาสนสถานในศาสนาพุทธ นิกายมหายาน ซึ่งสันนิษฐานว่านอกจากชื่อ “พิมาย” แล้วนั้น เมืองนี้อาจมีอีกหลายชื่อตามที่พบในจารึก คือ “วิมาย” “วิมายะปุระ” และ “กัมพูระ” และเป็นที่น่าสนใจว่าชื่อนี้ก็ยังใช้เรียกเมืองและศาสนสถานมาจนถึงปัจจุบัน

กิจกรรมที่ผ่านมา

ในช่วงปลายปีที่ผ่านมา ทางอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งได้ดำเนินโครงการนำชมอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ซึ่งมีโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่โดยรอบของอุทยานฯ เข้าร่วมกิจกรรม ในระหว่างวันที่ ๒๒-๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๙

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ได้เข้าร่วมกิจกรรมการแปรอักษรถวายความไว้อาลัยแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้จัดขึ้น

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๙ ทางอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งได้ร่วมกับหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ๕๒ จังหวัดบุรีรัมย์ นำคณะเยาวชนอาสาต้านภัยยาเสพติด เข้าเยี่ยมชมและบำเพ็ญประโยชน์โดยการเก็บขยะภายในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง

อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ได้จัดนิทรรศการเพื่อถวายความอาลัยแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ด้วยรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ ภายในศูนย์บริการข้อมูลอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง นอกจากนี้ยังมีสมุดลงนามเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ลงนามถวายความอาลัยอีกด้วย

คณะผู้เยี่ยมชม

๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ได้ให้การต้อนรับคณะนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร(วปอ.) รุ่น ๕๙ จำนวน ๓๒๐ คน เข้าเยี่ยมชมปราสาทพนมรุ้ง พร้อมทั้งศึกษาดูงานผลิตภัณฑ์จากชุมชนต่างๆในบุรีรัมย์ที่ร่วมมาต้อนรับ และฟังการบรรยายสรุปจาก นายอนุสรณ์ แก้วกังวาล ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์

วันอังคารที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๘.๓๐ น. คณะครูและนักเรียน โรงเรียนบ้านรุน ตำบลบกได อำเภอนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๑๒๖ คน เข้าเยี่ยมชมปราสาทเมืองต่ำ โดยมีนางสาวชยาณิษฐ์ ธนโชคสิริธานนท์ วิทยากรประจำอุทยานฯ บรรยายให้ความรู้

วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๙ คณะการศึกษานอกกระบบ อำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๑๐๒ คน เข้าเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง โดยมีนางสาวจำปา จันทร์ประโคน วิทยากรประจำอุทยานฯ บรรยายให้ความรู้

Q - A

Q : ถ้าหากว่าต้องการมาเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง จะต้องมาในเวลาที่นาฬิกา และต้องกลับออกจากอุทยานในเวลาที่นาฬิกา

A : อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งเปิดทำการในเวลา ๖ นาฬิกา และปิดทำการในเวลา ๑๘ นาฬิกา เปิดทำการทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ

Q : แล้วถ้าหากว่าต้องการไปเที่ยวปราสาทเมืองต่ำด้วยนั้น ระยะทางห่างจากปราสาทพนมรุ้งเท่าไร และเวลาเปิด - ปิดที่นาฬิกา

A : ปราสาทเมืองต่ำนั้นอยู่ห่างจากปราสาทพนมรุ้งประมาณ ๘ กิโลเมตร จากอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งใช้เส้นทางหลวงชนบทหมายเลข บร ๒๐๔๔ ไปทางอำเภอประโคนชัย ระยะทางประมาณ ๔ กิโลเมตร ถึงบ้านหนองบัวราย จะมีทางแยกเลี้ยวขวาไปตามเส้นทางถนนหลวงชนบทหมายเลข บร ๔๐๕๔ ระยะทางประมาณ ๔ กิโลเมตร จนถึงปราสาทเมืองต่ำ โดยปราสาทเมืองต่ำจะเปิดในเวลา ๖ นาฬิกา และปิดทำการในเวลา ๑๘ นาฬิกา เปิดทำการทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ

ผู้ส่ง

อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ผู้ ปณ.๓ ปท.นางรอง อําเภอ
เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๑๑๐

ชำระค่าบริการเป็นเงินสด

ใบอนุญาติที่ 15/2552

ปณ.ประโคนชัย

กรุณาส่ง